

JustiitsministeeriumE-mail: info@just.ee**HUGO seisukoht juristaitab.ee foorumi osas**

01.07.2024

Lugupeetud Mari-Liis Mikli

Täname seisukoha eest www.juristaitab.ee foorumiga seotud küsimusel. Soovime esitada OÜ HUGO (edaspidi HUGO) poolt täiendavad selgitused Teie 06.05.2024 kirjale.

Väidate, et VÕS § 97 lg-le 1 tuginemiseks pole vajalikud eeldused täidetud, kuivõrd pöördumine on esitatud pärast 2024. a jaanuaris toimunud lepingu pikendamist, mille raames HUGO kinnitas tingimuste sobivust. HUGO arvates on selline seisukoht ekslik.

Esiteks juhtis HUGO www.juristaitab.ee foorumiga seotud kitsaskohtadele tähelepanu praktiliselt koheselt pärast uuendatud foorumi kasutuselevõttu. Seda nii ülemäärase halduskoormuse kui ka kasutusmugavuse kontekstis. Vastab tõele, et küsimuste mahukasvuga seotud teemadele viitas HUGO ametlikult alles 2024 a alguses, kuid seda põhjusel, et HUGO-le on teada JuMi varasem praktika, mille kohaselt peab muutus teema tõstatamiseks juhtkonnas olema kestva iseloomuga.

Seetõttu oli HUGO ka 28.03.2024 lepingu muutmise taotluse esitamisel kannatlik, et tagada, et küsimuse otsustamiseks on piisavalt andmeid ning esineb selge muster. Täna saame kindlalt väita, et seonduvalt JuMi kasutusele võetud uue juristaitab.ee foorumiga on esitatavate küsimuste arv püsivalt kasvanud (küsimusi on keskmiselt 2.4x rohkem).

HUGO leiab, et asjakohane pole JuMi märkus selle kohta, et HUGO-l oli võimalus otsustada, kas lepinguga jätkata või jätta see pikendamata, teades uue juristaitab.ee veebi haldamise tingimusi ja küsimuste esitamise statistikat.

Toetuse kasutamise lepingu nr 4-7/38 järgi on veebinõustamise ja veebilehtede haldamise eest makstav toetus kalendriaastas 44 774 eurot koos käibemaksuga, mis moodustab ca 6% lepingu kogumahust. Seega eraldivõetuna ei ole juristaitab.ee küsimus piisavalt kaalukas, et leping tervikuna pikendamata jätta, mistõttu ei saa ka asjakohane olla argument sellest, et lepinguliste kohustuste vahekorra muutumist tuli tingimata hinnata lepingu pikendamise seisuga ning selle tegemata jätmise elimineeris HUGO-lt VÕS §-st 97 tuleneva nõudeõiguse.

Meenutame ka lepingu lisa sõlmimise praktilist poolt – seonduvalt riigis toimunud maksumuudatustega muudeti alates 2024. a käibemaksumäär, mistõttu tõusetus küsimus sellest, mis saab Lepingu järgi uueks tunnitasuks kui ka omaosalusmäära suuruseks. Arvestades seda, et HUGO palus nimetatud muudatustega seotud selgust juba 2023. a novembris (vt kiri „Riigi toel õigusabi_2024 aasta küsimused“) ning sai vastuse vahetult enne uue aasta algust (28.12.2023), siis polnud ajaliselt realistlik, et JuM oleks enne lepingu lisa sõlmimist HUGOle andnud sisulise seisukoha ka juristaitab.ee foorumiga seotud küsimuses, isegi kui HUGO oleks küsimuse juba 2023. a lõpus tõstatanud.

Juhime ka tähelepanu, et VÕS § 97 lg 2 p 4 eelduseks pole üksnes lepingu sõlmimata jätmise, vaid alternatiivina on toodud ka lepingu sõlmimist oluliselt teistsugustel tingimustel. Nendeks sisulisteks aruteludeks puudus aga enne lepingu pikendamist reaalne võimalus.

HUGO kinnitab, et tal on jätkuv huvi lepingu vastu tervikuna, kuid see ei tähenda, et üksikute kohustuste kontekstis poleks HUGO-l õigus taotleda lepinguliste kohustuste vahekorra muutumise tõttu kohustuste esialgse vahekorra taastamist VÕS § 97 lg 1 järgi.

Andmetega on tõestatud asjaolu, et foorumis esitatavate küsimuste arv on hüppeliselt kasvanud, mistõttu kulub HUGO-l oluliselt rohkem ressursi antud lepingulise kohustuse täitmiseks.

Oleme küll tänulikud, et JuM on teostanud teatavad muudatused („Küsi juristilt“ rubriigis oleva teksti muutmine, mahupiirangu seadmine küsimusele kui ka automaatse väljalogimise sisseviimine 2h sessiooni puhul), kuid värsketest andmetest nähtub, et see pole omanud mingisugust mõju küsimuste esitamise arvule. Perioodil 2024 jaanuari kuni 2024 mai esitati 1009 küsimust (keskmiselt 6,64 küsimust päevas), mis on 1,9 korda suurem (ja 90% suurem) kui 2023 aasta keskmine küsimuste arv (keskmine küsimuste arv päevas 3,49). Väga oodatud on ka juristi kasutusteeikonna muutmine kasutajasõbralikumaks, kuid neid muudatusi hetkeseisuga veel ellu viidud pole, mistõttu pole HUGO-l vastavaid mõjusid võimalik ka hinnata.

Kordame veelkord, et loomulikult on riigiga lepingu sõlminud tehingupartneril kohustus arvestadada lepingu sõlmimisel teatud riskidega ning nende realiseerumist ka mõistlikus ulatuses taluda. HUGO poleks küsimust tõstatanud, kui foorumis esitatavate küsimuste maht oleks tõusnud isegi 50% ulatuses. Ettenägematu oli VÕS § 97 lg 2 p-de 1 kui ka 2 kontekstis on aga risk, et JuMi poolt foorumis teostatud muudatuste tulemusena kasvavad mahud ca 144%, mistõttu lepingu täitmise kulud võrreldes esialgsega oluliselt suurenevad.

Mõistes riigi keerulist rahalist seisu ning seda, et rahalisi vahendeid pole JuMil lepingu täitmiseks juurde võimalik eraldada, siis näeme hetkel ainsa võimalusena endise olukorra taastamist ning üksnes ID-kaardi abil autentimise taastamist. Taolise võimaluse taastehtestamine pole abivajajat ülemääraselt kahjustav, kuivõrd enne 2023. a maid oli lahendus probleemideta kasutusel. Abivajaja, kel ID-kaardi abil sisselogimise võimalus puudub, saab pöörduda kohtumisega õigusnõustamise korras HUGO vastuvõtule ning esitada oma küsimuse näiteks veebinõustamise raames. Seetõttu taotleb HUGO muudatuse sisseviimist esimesel võimalusel.

Palume Teie lõplikku seisukohta antud küsimuses.

Lugupidamisega

Erki Pisuke

OÜ HUGO juhatuse liige

//Allkirjastatud digitaalselt//